

Віктор Горобець

ВІД РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ

Цим випуском альманах соціальної історії «Соціум» започатковує нову свою якість – тематичних збірок, присвячених побутуванню в історичному просторі середньовіччя та раннього Нового часу певних знакових соціокультурних явищ і феноменів, а також рефлексій з їх приводу.

Інтелектуальним поштовхом до такого переформатування альманаху стала відома теза Райнгарта Козеллека, котрий, працюючи над теоретичним узагальненням енциклопедії «Основні поняття історії», висловив вельми перспективну робочу гіпотезу стосовно того, що «феномен “історичного часу” можна збагнути шляхом з’ясування відмінності між минулим і майбутнім, або ж під антропологічним кутом зору – між досвідом та очікуванням».

Для нас же було важливим не лише збагнути різницю в трактуванні тих чи інших соціокультурних понять у минулому та сучасному, але й – зважаючи на доволі репрезентативну авторську аудиторію «Соціуму» – спробувати простежити існуючі історико-семантичні трансформації понять на межі переходу від середньовіччя до раннього Нового часу. Наявність серед наших авторів представників різних історичних шкіл дозволяло сподіватись і на виявлення певних історіографічних особливостей у дослідженні цієї проблематики.

В основу підготовки першого тематичного випуску альманаху було покладено доповіді, виголошені на організованому Центром досліджень проблем соціальної історії спільно з Кам’янець-Подільським державним університетом міжнародному науковому семінарі «“Вірність” – “зрада” у сприйнятті середньовічних і ранньомодерних соціумів», що відбувся у жовтні 2004 року в м. Кам’янець-Подільському. Втім, цікаві дебати, що мали місце в ході цієї наукової зустрічі, не лише стимулювали доповідачів до переосмислення висловлених ними тез, перегляду чи розширення авторських тлумачень, а й сприяли долученню до обговорення винесених на розгляд проблем нових авторів, вже у вигляді публікації наукових статей.

Зауважуючи перспективи подальшого існування «Соціуму», насамперед варто сказати, що проблематика «вірності»–«зради» не вичерпала нашої зацікавленості в пошуку історичних відмінностей у побутуванні певних соціокультурних явищ і феноменів. І вже наступний випуск буде присвячено з’ясуванню ролі і місця конфлікту та порозуміння в добу пізнього середньовіччя та раннього Нового часу. Утім, це аж ніяк не заперечує й перспективу появи альманаху «класичного», нетематичного формату, формування якого вже також розпочато.